

PIRKAN OPISTOT

Lempäälä-opisto
Nokian Työväenopisto
Pirkkala-opisto

OPETUSSUUNNITELMA
Musiikin taiteen perusopetus

YLEINEN OPPIMÄÄRÄ

SISÄLLYS

TOIMINTA-AJATUS	
ARVOT	
OPPIMISKÄSITYS	
OPPIMISYMPÄRISTÖ	
TYÖTAVAT	
OPETUKSEN TARJONTA	
OPETUKSEN TAVOITTEET	
OPETUSJÄRJESTELYT JA OPISKELUAIKA	
OPPILASARVIOINTI	
HENKILÖKOHTAINEN OPINTOSUUNNITELMA	
MUULLA SUORITETTUJEN OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	
OPPILAAKSI OTTAMINEN	
YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA	

TOIMINTA-AJATUS

Musiikin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukainen opetus on tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää musiikinopetusta ensisijaisesti lapsille ja nuorille, jota annetaan pääosin oppilaiden omilla paikkakunnilla. Se voi myös tukea aikuisten omaehtoista musiikin harrastamista. Musiikin taiteen perusopetusta antavat seudullisena yhteistyönä verkostomallin pohjalta Pirkan opistot; Lempäälä-opisto, Nokian Työväenopisto ja Pirkkala-opisto. Opetus nojautuu taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin (633/1998) ja asetukseen (813/1998). Tämä opetussuunnitelma on laadittu Opetushallituksen antamien opetussuunnitelmien perusteiden (määräys 11/011/2005) mukaisesti. Opetuksen järjestäjinä toimivat Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kunnat sekä Nokian kaupunki.

ARVOT

Opetuksen lähtökohtana on käsitys musiikista arvokkaana elämän rikastuttajana sekä ilon ja virkistykseen lähteenä ihmiselle. Kun oppilas saa elämyksiä ja valmiudet edetä opinnoissaan tavoitteiden mukaisesti, luo se pohjaa hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin elinikäiselle harrastamiselle sekä ammatillisiin opintoihin. Oppimisen ohella sosiaaliset taidot vahvistuvat yhteisöllisten kokemusten kautta. Musiikki tarjoaa myös ilmaisukanavan oppilaan sisäiselle maailmalle, matkalla kohti itsensä tuntemista. Opetuksen tavoitteena on myös tuottaa musiikillisia elämyksiä yleisön ulottuville.

OPPIMISKÄSITYS

Lapsi ja nuori nähdään aktiivisena oppijana, jonka kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystä tuetaan musiikin opetuksen avulla. Opiskelu on tavoitteellista ja edellyttää lähiopetuksen lisäksi myös omaa säännöllistä työskentelyä. Onnistuneet esiintymiset, yhdessä tekeminen ja innostavat työskentelymenetelmät ovat keskeisiä oppimisessa. Luovuus kehittyy kokemuksista musiikin parissa. Se on oppilaan taitoa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja itsenäisesti ja ennakkoluulottomasti henkilökohtaisessa musiikin tuottamisessa. Tämä vahvistaa oppilaan persoonallisuutta ja rakentaa hyvää itsetuntoa.

OPPIMISYMPÄRISTÖ

Innostava ja turvallinen oppimisympäristö mahdollistaa opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ja oppimisen. Oppimisympäristössä arvostetaan henkilöstön osaamista ja opetuksen laadukkuutta ja otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Oppimisprosessissa oppilas on aktiivinen oppija. Oppimistapahtuma on luova ja tavoitteellinen ja se lähtee liikkeelle oppijan omista lähtökohdista, syntyy motivoivassa ja kannustavassa oppimisympäristössä ja -yhteisössä. Hyvässä oppimisympäristössä oppilas asettaa itse omia tavoitteitaan yhdessä opettajan ja toisten oppilaiden kanssa ja löytää itselleen sopivia työtapoja. Oppilasta kannustetaan löytämään omat ominaispiirteensä ja vahvuutensa, sekä autetaan häntä tiedostamaan ne realistisesti. Rohkaisevassa oppimisympäristössä oppilas oppii kohtaamaan haasteita ja ottamaan vastaan palautetta, ja käyttää sitä välineenä tavoitteen muodostamisessa. Onnistumisen kokemukset motivoivat ja kannustavat pitkäjänteisyyteen.

TYÖTAVAT

Opettajan tehtävänä on luoda oppimiselle myönteinen, avoin ja rohkaiseva ilmapiiri, jossa mahdollistaa oppilaan vuorovaikutustaidot, aloitekyky ja pitkäjänteisyys kehittyvät. Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja ottaen huomioon eri oppiaineiden keskeiset tavoitteet.

OPETUKSEN TARJONTA

Tämän opetussuunnitelman tarjonnassa korostuu yhdessä opiskelu ja oppiminen sekä yhteismusisointi, johon yksilöopetus antaa valmiuksia. Opetustarjottimella ovat soitinopinnot, yhteismusisointia ja musiikin perusteiden opintoja. Opetus tarjotaan pääosin lähiopetuksena oppilaiden kotipaikkakunnilla. Opetussuunnitelma koostuu yhden opintokokonaisuuden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen pohjalta muodostetuista musiikillisista osaamista syventävistä opintokokonaisuuksista.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän mukaisen opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta musiikillisesti rikkaaseen ja luovaan ilmaisuun. Oppilas oppii musiikin esittämiseen ja yhteismusisointiin tarvittavat taidot. Hän oppii lukemaan, kirjoittamaan, kuuntelemaan ja tuntemaan musiikkia, sekä valmiuksia esittää musiikkia prima vista – nuoteista suoraan lukien. Opintojen aikana oppilas oppii hallitsemaan soittimensa perustekniikan, oikeat laulu- ja soittoasennot, harjoitustavat sekä keskeisen ohjelmiston. Lisäksi oppilas esiintyy ja tuottaa musiikkia omatoimisesti. Opinnot antavat hyvän pohjan aktiiviseen musiikkiharrastukseen.

OPETUKSEN SISÄLTÖ

SOLISTISEN SOITTIMEN HALLINTA		MUSIIKIN TUNTEMUS / LUKU- JA KIRJOITUSTAITO		YHTEISMUSISOINTI		TÄYDENTÄVÄT OPINTOKOKONAIUUDET		HUOMIOITA	LUKUVUOSI YHTEENSA
SOLISTISET INSTRUMENTTIOPINNOT	30	MUSIIKKI PAJA 1		PUHALLIN-ORKESTERI		SÄVELLYSPAJA		15+15 viikkoa	
	45								
	60		60				60		
		MUSIIKIN PERUSTEET 1							
					90				
IMPROVISOINTI	30	MUSIIKKI PAJA 2		KUORO		MUSIIKIN TEKNOLOGIA		Minuuttia viikossa (150)	
			60				60		
		MUSIIKIN PERUSTEET 2							
					90				
VAPAA SÄESTYS	30	MUSIIKKI PAJA 3		JOUSIORKESTERI		TAITEIDEN VÄLISYYS		Tuntia / lukuvuosi	
			60				45		
		MUSIIKIN PERUSTEET 3							
					90				

		MUSIIKIN TUNTEMUS 1	60	KAMARI-MUSIIKKI	90	IP-KERHO (PIRK-KALA)	45		Tuntia yhteensä TPO
		MAAILMAN MUSIIKKI							500 h
		MUSIIKIN TUNTEMUS 2	60	KANSAN-MUSIIKKI	90	OMA HARJOITTELU	30		
		KEVYT MUSIIKKI							
		MUSIIKIN TUNTEMUS 3	60			MUUALLA SUORITETUT, HYVÄKSYTYT OPINNOT *	30		
		TAIDEMUSIIKKI							
						PORTFOLIO	30		

*Muualla suoritettavat opinnit hyväksytään anomuksen perusteella

OPETUSJÄRJESTELYT JA OPISKELUAIKA

Yleisen oppimäärän mukainen musiikin taiteen perusopetus muodostuu enintään viiden vuoden aikana suoritettavasta kymmenen opintokokonaisuuden laajuisesta opintojaksosta. Opiskelija valitsee vuosittain vähintään kaksi eri opintokokonaisuutta. Valituista opintokokonaisuuksista riippuen opintoaika voi olla myös lyhyempi.

Kymmenen opintokokonaisuuden laskennallinen laajuus on yhteensä 500 tuntia, jonka laskennallisena perustana käytetään 45 minuutin oppituntia. Laskennallinen laajuus ei tarkoita annettavien oppituntien lukumäärää, vaan arvioitua oppimiseen käytettävää aikaa. Osa oppimisesta tapahtuu varsinaisten oppituntien ulkopuolella sekä itsenäisenä työskentelynä. Lukuvuoden kesto on 30 opintoviikkoa.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opiskelijaksi voi hakeutua lapsi, nuori tai aikuinen, vasta-alkaja tai aiempia opintojaan täydentävä musiikin harrastaja. Yleisen oppimäärän mukaista musiikin perusopetusta järjestettäessä pyritään joustavuuteen siten, että oppilaan ikä, aikaisemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

Opiskelija voi anoa rehtorilta oikeutta suorittaa lisäsoitinopintoja ja perustellusta syystä anoa yhtä lisälukukautta kerrallaan.

Yleisen oppimäärän päättötodistus annetaan oppilaille, joka on suorittanut yhteensä kymmenen opintokokonaisuuden laajuisen oppimäärän.

OPPILASARVIOINTI

Arvioinnissa korostuvat oppimisprosessi, oppilaskeskeisyys sekä jatkuvuus. Arvioinnin päätehtävänä on ohjata oppilasta opiskelun tavoitteiden asettamisessa ja saavuttamisessa sekä kannustaa ja motivoida oppilasta sopivasti mitoitetuilla lähitavoitteilla. Näitä tavoitteita voivat olla esimerkiksi osa tai vastuualue yhteisesti toteutettavassa projektissa, esiintyminen tai muu esitys.

Arvioinnin välineinä käytetään arviointikeskusteluja, oppimiskansioita ja opintokirjaa. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta oppilaan itsearviointiin. Opintokokonaisuuksia arvioitaessa ei käytetä arvosanoja. Tässä yhteydessä sanallisen arvioinnin merkitys sekä suullisesti että kirjallisesti korostuu.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan ikä, lähtökohdat, aktiivisuus ja yksilölliset edellytykset. Yhteisöllinen, suvaitsevainen, erilaisuuden ja virheistä oppimisen salliva oppimisyhteisö tuottaa oppilaille rakentavaa arviointipalautetta. Arvioinnin kehittämiseen osallistuu koko työyhteisö.

Opintojen eteneminen edellyttää hyväksytyä merkintää vuosittain valituissa opintokokonaisuuksissa.

HENKILÖKOHTAINEN OPINTOSUUNNITELMA

Opettaja ja oppilas tekevät opintojen alussa oppilaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman. Opintojen alussa laadittua henkilökohtaista opetussuunnitelmaa tarkennetaan vuosittain syyslukukauden alussa. Oppilaalle ja hänen huoltajilleen kerrotaan periaatteista, jotka koskevat arvioinnin tehtäviä ja kohteita, arviointikriteereitä, tasosuoritusmahdollisuudesta laajan oppimäärän vaatimusten mukaisesti ja päättötodistuksen sisällöstä.

Oppilas osallistuu itse tavoitteiden asettamiseen henkilökohtaista opintosuunnitelmaa tehdessä. Oppimisen tavoitteet ja niiden arviointiperusteet kirjataan, jotta oppilas tietää, millaisiin taitoihin ja tietoihin hänen opiskelunsa tähtää. Oppilaan tilanteen tunteminen on tärkeää, jotta tavoitteiden asettaminen ja arviointipalaute kohtaisivat oppilaan maailman. Palautteenannon lähtökohta tulee olla aina kannustava ja palaute riittävän selkeää ja oppilaalle ymmärrettävää.

Oppilaan oikeus on osallistua opetukseen säännöllisesti ja aktiivisesti. Opettaja arvioi oppilaan opintomenestystä jatkuvalla seurannalla, antaa palautetta suullisesti ja on säännöllisesti yhteydessä oppilaan huoltajiin.

Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely.

Oikein toteutettuna jatkuva arviointi tukee hyvän itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumista. Oppimisen ja musisoinnin ilon säilyttäminen, realistinen käsitys omista musiikillisista kyvyistä, myönteinen suhde omaan muusikkouteen ja hyvä itseohjautuvuus ovat jatkuvan arvioinnin onnistumisen kriteereitä.

Jatkuvan arvioinnin periaate toteutuu musiikin taiteen perusopetuksessa monella tavalla ja tasolla. Se on työtapaa, jota käytetään jokaisella tunnilla ja jonka varaan oppimisprosessi suurelta osalta rakentuu.

Mikäli oppilas etenee instrumenttiopinnoissaan erinomaisesti, on hänellä mahdollisuus hakeutua soittonäytteen kautta musiikin taiteen perusopetuksen laajaan oppimäärään.

MUUALLA SUORITETTUIEN OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN

Muualla suoritetut opinnot, jotka laadultaan, tavoitteeltaan ja sisällöltään vastaavat tämän opetussuunnitelman asettamia tavoitteita ja sisältöjä, voidaan lukea hyväksi musiikin taiteen perusopetuksen opintosuorituksina. Tällaisia opintoja voivat olla esimerkiksi muissa oppilaitoksissa harjoitetut tavoitteelliset musiikkiopinnot. Osoitettujen opintojen lisäksi voidaan pyytää soittonäyte tai tasokoe.

TODISTUKSET

Oppilas saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan 10 opintokokonaisuutta. Kaikki oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet merkitään päättötodistukseen. Oppilaalle annetaan pyydettäessä todistus suoritetuista opintokokonaisuuksista. Päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimen
- taiteenala ja opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet ja oppilaan saaman opetuksen tuntimäärä niissä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- kunnan päätös (päivämäärä) opetussuunnitelman hyväksymisestä
- maininta, että taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä koostuu vähintään kymmenestä opintokokonaisuudesta
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2004 mukaisesti.

OPPILAAXI OTTAMINEN

Oppilasvalinnassa noudatetaan taiteen perusopetuslain mukaisia yleisiä periaatteita sekä ympäristökuntien kanssa tehtyjä opetuksen järjestämissopimuksia. Oppilaaksi ottamisesta päättää rehtori suunnitteliopettajan esityksestä.

Musiikin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opiskelijaksi otetaan pääsääntöisesti ilman valintakoetta ilmoittautumisjärjestyksessä. Tarvittaessa voidaan järjestää soveltuvuuskoe. Haku tapahtuu vuosittain avoimen haun perusteella, joka päättyy huhtikuun aikana. Rehtori määrittää vuosittain uusien oppilaiden määrän.

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA

Pirkan opistot luo säännöllisen, toimivan yhteyden oppilaan, perheen, opettajan ja oppilaitoksen välille. Huoltajien edellytetään osallistuvan yhteistyöhön, opintojen seuraamiseen ja keskusteluun henkilöstön kanssa. Opistot tiedottavat toiminnastaan aktiivisesti ja järjestävät tiedotustilaisuuksia sekä vanhempainiltoja ja esiintymistilaisuuksia.

YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Yhteistyötahoja voivat olla päiväkodit, seurakunnat, koulut, erityisesti musiikkiluokat, musiikkijärjestöt, kuorot, orkesterit, yhtyeet, kulttuurilaitokset sekä muut taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset.

Opetusjärjestelmä tuottaa opetuksen ohella kulttuuripalveluita järjestämällä esiintymisiä, konsertteja, produktioita ja levytyksiä omana toimintanaan sekä yhteistyössä eri musiikki- ja kulttuuritahojen kanssa. Tavoitteenaan on hyödyntää ja korostaa kunkin toimintaympäristön paikallisia erityispiirteitä, vahvuuksia ja musiikkiyhteisöjä.

OPETUSSUUNNITELMAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA PIRKAN OPISTOT-VERKOSTON ITSEARVIOINTI

Opetussuunnitelman kehittäminen on järjestelmällinen ja jatkuva prosessi. Se antaa selkeät lähtökohdat ja päämäärät toiminnan suunnittelulle ja opetuksen jatkuvaan kehittämiseen. Opetussuunnitelman kehittämisen väline on toiminnan sisäinen ja ulkoinen arviointi, johon voivat aktiivisesti osallistua kaikki opiston vaikutuspiirissä olevat: opettajat, oppilaat, koko oppilaitosyhteisö ja sidosryhmät.

Arvioinnin tarkoituksena on osoittaa, miten toiminnalle asetetut tavoitteet on saavutettu. Musiikin taiteen perusopetuksen vaikuttavuutta arvioidaan seuraavista näkökulmista:

- opetuksen tarjonnan vastaaminen kysyntään
- alueellisen tasa-arvon toteutuminen
- oppilaiden sijoittuminen jatko-opintoihin ja ammattikoulutukseen sekä musiikin harrastuneisuuden jatkuminen
- musiikkikasvatustyön laaja-alaisuus ja toiminnan monipuolisuuden kehittyminen
- opiston konserttitoiminnan laadullisuus ja määrä.

Vuosittain laadittavassa toimintakertomuksessa esitetään tietoa tutkinnoista, opiskelija- ja opettajamääristä, opetustunneista, matinea- ja muista tilaisuuksista sekä toiminnan kustannuksista ja käytetyistä määrärahoista.

PIRKAN OPISTOT

Lempäälä-opisto

Nokian Työväenopisto

Pirkkala-opisto

